

HUSZ ÉV A MAGYAR POSTA TÖRTÉNETÉBŐL 1622—42-IG.

Irla MIAVECZ LÁSZLÓ,
magy. királyi posta-táv. főtiszt.

(Második befejező közlemény.)

III.

Az 1626-iki postapátens ismét „főpostamesterről és az annak alárendelt pozsonyi postamester“-ről beszél, a mi újból a Paar-család befolyásának tulsúlyát jelenté. Még jobban kitűnt ez, az 1627. jan. 17-én kelt királyi leiratból, melyben mind Bornemisza, mind a pozsonyi magyar kamara kemény rendreutasításban részesültek. A király teljesen megfélelkezve 1624. márczius 4-iki leiratáról, megütközését fejezte ki, hogy — noha a posták összes igazgatását Paar Kristóf János örökös hűbérbé kapta — mégis, Magyarország összes postáinak igazgatását, „a pozsonyi posta administratora“, Bornemisza István bitorolja, azzal a megokolással, hogy ő senki másnak, csak a pozsonyi kamarának van alárendelve. Ennélfogva parancsolja a kamarának, hogy ezen a téren minden beavatkozástól tartózkodjék és Paarnak mindenben teljesen szabad kezet engedjen, sőt a posták fizetését se máskép, hanem csakis Paarnak nyugtájára folyósítsa.

Bornemisza főpostamesternek a nemzeti muzeumban lévő számadásai 1627-től 1632-ig azonban azt mutatják, hogy a pozsonyi kamara a fizetéseket, e leirat daczára továbbra is, Paarék nyugtája nélkül Bornemisza kezéhez fizette ki és hogy azokat aztán ő osztotta szét a többi magyar postaalkalmazottak között. Szóval minden a régiben maradt és ezért sem a pozsonyi kamarának, sem Bornemiszának bántódása nem történt.

Ellenkezőleg a kamara sem hagyta magát, főleg midőn a pozsonyi kamara prefektusának, Veglai Horváth Gáspárnak halálával, 1625-ben utódja gróf Pálffy Pál lön. E rendkívül tevékeny és erélyes ember a kamarának a postára való régebbi befolyását nemcsak visszaszerezni, de azt még kiterjeszteni is törekedett. Nézeteiről egy a pozsonyi kamarához intézett leveléből¹⁾ nyerünk tájékozást: „Tudjuk mi azt

¹⁾ Kamarai levelek 1640—1649. A) csomó. 1649. szept. 21-iki levele.

— így írja — s talán kgték között is lehetnek olyak, az kik emlékeznek arra, hogy az pozsonyi postamesternek semmi dependentiája nem volt az kamarától, hanem csak az udvartól, de mivel fizetését onnét vötte és az tisztet is egynehányoknak mi szerzettük, mi tétettük az juramentumok formájában azt, hogy onnét dependeáljon, s tudtuk is őket tractálni, a ki megérdemlette, grátiát is fizettünk neki s a ki pedig rosszul viselte magát amoveáltuk, kibén, értvén az udvarnál is az olyannak rosz és comprobált magaviseletét, nem tettek difficultást“.

Ez a felfogás azonban, amíg egyfelől a magyar posta függetlenségét Paarral szemben biztosította, Bornemiszára nézve nem lehetett valami kedvező, aki a kamarával szemben is önállóságra törekedett.

Ennek az lett a következménye, hogy Pálffyval örökké baja volt. A surlódásra, a kamara és a főpostamester közötti viszonynál fogva akadt is alkalom elég. A postákat rendetlenül fizették, Bornemisza pedig, mindig „nagy lármával, veszékedéssel ő Felsege kamarájának legnagyobb botránkozására kéri azok számára a fizetéseket.“ A kamara pedig vagy nem hirt, vagy tán a követelő modor által is felingerelve nem akart fizetni. Az ilyen esetekben azután, Bornemisza panaszt emelt az uralkodónál s a nádornál a kamara ellen, mire az aztán egyre-másra kapta a fizetésre utasító rendeleteket, melyek az országos levéltárban igen nagy számmal található. A posták fizetésére rendelt harminczadok jövedelme sem volt elegendő. A nádor az ő fizetésére szánt vágujhelyi harminczad jövedelméről a posták javára lemondott,¹⁾ — de már a következő évben neki is szüksége lévén pénzre, azt ismét a maga számára foglalta le.²⁾ Bornemisza különben olykor tekintettel is volt a kincstár szorult helyzetére és gyakran megelégedett, ha postásai számára a kamara legalább a hátralékok egy részét kifizette. 1630. márcz. 12-én kelt levelében felsorolván a sok hátralékot, azt írja: „Ha erre a számadásra még ő Felsege kamarája provideálhat, de restantiis annorum 1628. et 1629., könyörgések szerint ex proventibus tricesimae Zolnensis 100 frtot méltóztatik nekik rendelni nagy irgalmasságot cselekszik kgték nekik,“ sőt Bornemisza 1632-ben a saját követeléséből 360 forintot engedett el.

A másik összeütközési pont a postahivatalok betöltése körül forgott. Erre nézve például szolgálhat Bornemiszának az eperjesi postamesterség³⁾ ügyében való viselkedése. 1623-ban Rosemann János lett az eperjesi postamester, kit Hofman György 1628-ban az „posta-tiszthól kivetett, mert az levelek nála fel voltak nyitva.“ Erre Horváth Péter Bornem-

¹⁾ Benigna Resol. 1626. július 4. és 1627. szept. 24.

²⁾ Ben. Resol. 1628. márcz. 18.

³⁾ Kam. Levelek 1620—29. A cs. Bornemisza felelete a kamarához 1628. márczius 2-áról.

iszákhöz és a pozsonyi kamarához fordult az eperjesi posta elnyerése végett. Ekkor Bornemisza a maga álláspontját így adta elő:

„Az mint császár urunk ő Felsége kegyelmesen ujonnan resolválta magát és énnekem hivatalvesztés terhe alatt egy német rendelettel megparancsolta, hogy az régi szokás szerint von Paar uramhoz hallgassak és onnan legyen dependentiám, mely ő Felsége parancsolatja ellen lehetetlen, hogy véthessek, hanemha ujonnan viszont másképen resolválja ő Felsége magát. Von Paar uram pedig engemet ő Felsége parancsolatjából Bécsben fölcitált és mind per decretum mind szóval meg van nekem parancsolva, *mihelyt valamely postaság üresedésbe jön, a supplicánsokat az régi szokás szerint ő Felsége udvarához és ő nagyságához dirégdljam*; ha pedig az szükség kívánná, most messze lévén ő Felsége és ő nagysága, jó modalítások és feltételek mellett ő Felsége jóváhagyásáig, hogy időközben valami fogyatkozás ne történjék, *bizonyos személyt rendelhessek akármelyik postahelyen is, az hova kívántatik*. Eperjesre pedig fölötte igen kívántatott.“ Miután pedig „nagyobb fogyatkozás eshetnék, holott viszont alkalmas országos titkos levelek kezdenek folyni, mely defectus nem Hoffmann uramnak, hanem énnekem tulajdonittatnék, az inspectio és directio minthogy reám vagyon bizva. Azokáért látván Horváth Péternél egy hirtelen alkalmasabbat erre az tisztre nem találni, ki mind az *nyelveket, tisztnek állapotját és correspondentiát* immár érti és tudja, ily tanácsurak commendációjára és *erős reversálisára* kellett reábiznom, az mint von Paar uramtól énnekem meg volt engecve; ily okkal is, mihelyt valami vétekekben és fogyatkozásban esnék, nemcsak jószágát, ki néhány ezer forintot ér ott Eperjést, de magát is személyében, Hoffmann uram megfogattathassa és büntethesse; azonkívül teljes életét az ausztriai ház hűségére kötötte, az erdélyi állapotot tudja, ösmeretsége vagyon, azelőtt is nem kevés titkokat irt ide ki,¹⁾ mig Rosemanra való bosszuságában az erdélyi fejedelem szolgálatjára nem adta volt magát; most viszont ide köteles lévén, nem kicsin módja vagyon és lehet az hiv szolgálatban. Holott pedig énnekem Hoffmann uram azt írja, libera dispositiója vagyon ő kegyelmének az posták disponálásában, azt, ő kegyelme meg nem gondolja, hogy ő Felsége, se von Paar uram meg nem engedné. Cardinál a Dietrichstein uram ő nga azszerint akart Morvában procedálni, de von Paar uram

1) A postamestereknek akkor kötelességükben állott az országos érdekü hireket, melyek az uralkodót vagy annak hadseregét érdekelhették, megírni oda, ahol annak hasznát vehették. Így tett Bornemisza is a Bethlen-féle hadjárat alkalmával. Danetius Fridrik kassai postamesternek 1642. jul. 4-ről kelt írásbeli esküformájában (reversalis) ez is áll: „és ha mi olyat hallanék, az ki urunk Ő Felsége ellen volna, azt idején Ő Felsége generális urának ő nagyságának és az Ő Felsége kamarájának hírré adom.“

semmiképpen sem engedte. És ő Felsege nekem fölötte erősen parancsolja, hogy csak egy lóra való postaságot se engedjek von Paar uram hire nélkül változtatni, azért énnekem abban kell eljárnom, az mit ő Felsege parancsol. Megirtam és felküldtem Prágába Horváth Péter dolgát együtt az urak commendatoriáival és bizonyos okait is adtam, miért kellett ennek így lenni.“

Bornemisza taktikája tehát az volt, hogy rendelkezéseit mindig azzal indokolta, hogy a postákért őt teszi felelőssé, ennél fogva a rendelkezés is őt illeti; a hol pedig ezzel sem boldogulhatott, ott „Paar uram“-at s annak a magyar postákra való hűbérjogát tolta előtérbe.

Mikor 1629-ben Hoffmann halálával Pécsi Zsigmond lett a szepesi kamara prefektusa, akkor is már előre figyelmeztette a pozsonyi kamarát:¹⁾ „Pécsi Zsigmond adminisztrátor uram levelét vettem ezen órában, melyben ő kegyelme azt írja, hogy ő Felsege kamarája még ő kegyelmének nem intimálta, hogy az postáknak directióját ő Felsege von Paar uramnak engedte volna, ez okáért ő nga, ő Felsege kamarájának előleges tudta nélkül semminemű dispositiót és directiót meg nem engedhet. Hogy azért én miattam valami fogyatkozás ne essék, kegyelmeteket kérem, Pécsi uramat idején informálja, lehet-e ő kegyelmének abban módja, hogy ő Felsege kegyelmes resolútiója ellen contrariálkodjék és interim ilyen félelmes állapothoz képest egy meghitt catholicus posta-officialisa se legyen az felföldön. Most is szolgálmat elküldtem volt inquirálni, az löcsei posta-verbaldert rajtakapta, leveleimet titkon felszaggatta, eltuttmálta és az eperjesi posta is teljes számmal lovait meg nem tartja. Efféle nagy fogyatkozások, ha rá nem vigyázok, mind nekem tulajdonittanak.“

A fizetésekkel a szepesi kamaránál sem állt a dolog jobban, mint a pozsonyinál. Így az 1629. júl. 24-én kelt kir. leirat²⁾ szerint, Bornemisza panaszkodik, hogy mikor Hofman György az ő és alárendelt postásai részére a fizetést tallérokban adta ki, a tallért 1 forint 80 denárjával számította, mi által Bornemisza 355 frt veszteséget szenvedett. E fizetéseket különben a szepesi kamara területén is Bornemisza kezelte és osztotta szét. Így írja a pozsonyi kamarához intézett levelében:³⁾ „adjon commissiót kegyelmetek Pécsi Zsigmond uramra, ki az restantiát 740 frt 54 denárt ad meam quietantiam percipiálja: mert énnekem kell számot

1) Kamarai levelek 1620—29. F) csomag 1629. szept. 30-iki levele.

2) Benigna Resol. 1629. 24. júl.

3) Lymbus III. sorozat, XVII. század, 15. csomó. Bornemisza István 1629. okt. 13-iki levele.

adni a bevételek és kiadásokról“. És tovább: „Pécsi uram megadtván a 740 forintot, mint a harmadik negyedről való hátralékot rendről rendre az én emberem által közikben osztatom az deputátomot és engem kiki quietáljon róla, ki mennyit veszen fel, mert egynek több fizetése van hátra, hogysen az másiknak, az posták pedig sokan vannak. Bizonyos emberek által közikben osztatom az deputátiót, tolláltassanak minden fogyatozások, csak Pécsi uramon el nem mulnék a pénznek megadása, mert pénz nélkül lehetetlen megjobbithassam az postáknak állapotját. *Csak én hozhassam rendbe az posták állapotját én azután von Paar uramra nem várakozom, meg is irtam császár urunknak*» stb.

Bornemisza tevékenységének eredményeit számokban is ki tudjuk fejezni. Egy a kamarai számvevőség által összeállított kimutatás a pozsonyi posta gyarapodását a következőkben tünteti fel.

1622-ben, midőn Bornemisza kineveztetett, volt neki 13 lóartása, a lovak Pozsonyban, Cseklészen, Sárfőn, Gerencséren és Rippényben voltak elhelyezve. Járt érettük lovanként 8 rhénes forint, vagyis magyar pénzben 6 forint 40 denár. Ehhez jött 1623-ban még kettő, ugyanazon év júliusától Érsekujvár felé ismét kettő; 1624 november 20-ától 4 új lóartás, 1626 július 27-től a nádor kérelmére Kismarton és Gáta felé 1 ló, végül 1627 május 20-tól idecsatoltatott a petronelli postamesterség 3 lóval; 1630-ban tehát a lóartások száma 13-ról 25-re emelkedett.

Fizetendő volt neki 1622-től 1629 végeig összesen 12.106 frt 60¹/₂ denár; tényleg azonban kifizettetett csak 11.082 frt 6¹/₂ denár; hátralékban maradt az 1629. év végével 1024 és 54 denár, — a mi bizony elég tekintélyes összeg volt az akkori időben.¹⁾ Voltak azonban Bornemisának rendkívüli megbízásai is, melyekért külön kapott fizetést és költséget. Egy levelében²⁾ a következőket sorolja fel: „ezen kamara nagyságos prefektus urának parancsából külön futárt küldtem Eperjesre levelekkel Hoffmann György urhoz, kinek utiköltségre 12 császári tallért adtam. Ugyanazon prefektus úr megbízásából egy másik futárt küldtem Bécsbe, ennek utiköltségre adtam négy tallért; Partinger Gáspár ő Felsőge consiliáriusának parancsára a palatinus uram ő nga leveleivel egy harmadik futárt küldtem Dietrichstein és Lichtenstein cardinális és herczeg urakhoz, ennek adtam utiköltségre 4 tallért» stb. Az ily előlegeket természetesen a maga zsebéből kellett fizetnie és bizony sokszor csak évek múlva kapta vissza.

¹⁾ Kamarai levelek 1630—1639. G. csomó. Computus Salarii Egr. Dni. Stephani Bornemisza. Actum in officina rationaria Camerae Hung. die 22. Mart. 1630.

²⁾ Kamarai levelek 1620—1629. F. csomó. 1626. aug. 6. levele.

De az összes magyarországi posták állására a legfontosabb kutfő magának Bornemiszanak egy kimerítő dolgozata¹⁾ 1632 ápril 28-ról, melyet a bécsi udvari kamara kiküldöttei számára német nyelven állított össze.

Az 1632. évben fenállott magyar posták és fiókposták kimutatása, a régi s az új fizetési rendszer szerint.

A posta- hivatal neve	Ennek fiókja	A régi szokásos fizetési rendszer szerint						Az új limitáció szerint						Észrevételek
		Hány ló en- gedélyezve?	Egy ló után egy óra		Összesen egy év- negyedsre		Hány ló en- gedélyezve?	Egy ló után egy óra		Összesen egy év- negyedsre				
			m a g y a r					m a g y a r						
			frt	den.	frt	den.		frt	den.	frt	den.			
<i>Az alsó magyarországi posták. (A pozsonyi kamara postái.)</i>														
Pozsony város		5	6	40	96	—	5	6	40	96	—	Megmaradt a régi fizetés, az 1631. okt. 13. kir. rend. értelmében, mivel egy órákor 2 postaszolgát kell tartani, az összes postákra felügyelni, számadásokat vezetni, fizetéseket közvetíteni.		
Pozsony Ersek- ujvár felé		1	6	40	19	20	2	4	—	24	—			
	Cseklész	3	6	40	57	60	1	4	—	12	—			
	Sárfő	3	6	40	57	60	1	4	—	12	—			
	Gerencsér	3	6	40	57	60	1	4	—	12	—			
	Rippény	2	6	40	38	40	—	—	—	—	—			
	Tardoskőd	2	6	40	38	40	1	4	—	12	—			
	Sopornya	2	6	40	38	40	1	4	—	12	—			
	Kismarton	1	6	40	19	20	1	4	—	12	—			
	Petronell felé	3	6	40	57	60	3	4	—	36	—			
Galgócz		3	6	40	57	60	2	4	—	24	—			
	Tapolcsán	1	6	40	19	20	2	5	—	30	—			
Bajmócz		4	6	40	76	80	4	4	—	48	—			
	Zsámbokrét	1	6	40	19	20	1	4	—	12	—			
	Vesztenicz	1	6	40	19	20	1	4	—	12	—			
Rudnó		2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
	Turócz	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
	Zsámbokrét	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
	Mosócz	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
Rózsashegy		2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
Szen tmiklós		2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
	Hibbe	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
	Lucsivna	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—			
Pozsony a győri uton	Járendorf	—	—	—	—	—	2	4	—	24	—			
	Moson	—	—	—	—	—	2	4	—	24	—			
	Öttevény	—	—	—	—	—	2	4	—	24	—			
	Győr	—	—	—	—	—	2	4	—	24	—			

¹⁾ Alte Ordnung und neue Limitation der postofficier Besoldung im Königreiche Ungarn. Anno 1632 den 28 April presentirt der hung. Cammer und den 29 ist denen khayserlichen abgesandten Herren Commissaren der hochlöbl. Hofkammer aus als Herrn Jacobo Bertholdten und Herren Jacobo Bartholomeo Schelkhardten beide Hofkammer Rätthe von gedachter Kammer pro ratificatione Suae Majestatis übergeben worden.

A posta- hivatal neve	Ennek fiókja	A régi szokásos fizetési rendszer szerint				Az új limitáció szerint				Észrevételek		
		Hány ló en- gedélyezve?	Egy ló után egy óra		Összesen egy év- negyedre		Hány ló en- gedélyezve?	Egy ló után egy óra			Összesen egy év- negyedre	
			m a g y a r					m a g y a r.				
			frt	den.	frt	den.		frt	den.		frt	den.
<i>A felső magyarországi posták. (A szepesi kamara postái.)</i>												
Kassa		—	—	—	—	—	5	6	—	180	—	
	és fiókjai	—	—	—	—	—	8	5	—	120	—	
	összesen	13	6	40	249	60	13	—	—	300	—	
Eperjes		3	6	40	57	60	4	6	—	72	—	
	Somos	2	6	40	38	40	2	4	—	24	—	
Lőcse		2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
	Svábócz	2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
	Koritna	2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
Bertót		2	6	40	38	40	—	—	—	—	—	
Tokaj		2	6	40	38	40	2	6	—	36	—	
Keresztur		2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
Kálló		2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
Bátor		2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
Vada		2	6	40	38	40	2	5	—	30	—	
Majtény		2	6	40	38	40	—	—	—	—	—	
Szathmár		2	6	40	38	40	2	6	—	36	—	

E nevezetes kimutatás egyszersmind a magyar posták új fizetés-rendezését (limitatio) is föltünteti, melyet azonban egyenesen a pozsonyi kamara kezdeményezett és Bornemisza csak foganatosított. A reformer Ebeczky Imre kamarai tanácsos volt; Bornemisza „Replicá”-ja szerint „minden confusiókat, új találmányokat Ebeczky Imre hozott be a kamarára. Az posták fizetését is nem egyéb senki, hanem Ebeczky Imre zárta, zavarta fel.” Bornemisszának méltó oka volt e kifakadásra, mert most először történt meg vele az, hogy a kamara, a magyar postákra nézve ilyen nagyfontosságú reformot, megkérdézése nélkül vitt véghez s azt a király is 1633-ban¹⁾ helybenhagyta. „Azért is nehezten von Paar uram énréam — írja Bornemisza „Replicájá”-ban — hogy az új limitatióra és a posták fizetéseknek leszállítására mentem, arról nem tehettem, holott prefektus uram ő nga ellen nem cselekedhettem.”

Az újítás oka és célja az volt, hogy egyrészt a kevesebb kiadás mellett a hátralékok megszűnjenek, másrészt, hogy a postáknak, ha kevesebb is, de évnegyedenként pontosan kiszolgáltatandó biztos fizetésök legyen, melyre biztosan számíthatnak. Bornemisza ehhez még azt hozta indítványba, hogy a szepesi kamara által jobban fizetett posták; melyeknek kevesebb dolguk van, mint az alsó-magyarországiaknak (értsd

¹⁾ Kamarai levelek 1639. D csomó. febr. 1. 1636. Informatio super computum Salarii Egr. Dni Stephani Bornemisza.

a pozsonyi kamara postáinak) ezekkel egyforma fizetésben részesüljenek, — szóval az újítás az örökös hátralékokból származó mizériákon kívánt segíteni.

IV.

Az új fizetési rendszer célját nem érte el, mert a kamara a postákat ezután is rendetlenül fizette s e miatt a kamara és Bornemisza között a surlódások egy perczig sem szüneteltek. A hátralékok egyre növekedtek, a posták egyre panaszkodtak és sürgették Bornemiszát, segítsen rajtuk. Így az 1630. év végén¹⁾ a hátralékok összege már 3189 frt 60 dénár-ra rugott. Bornemisza minduntalan a királyhoz fordul panaszával, sőt mikor alárendeltjei szoritják, azt a tanácsot adja nekik, hogy ők is a Felséghez folyamodjanak.

A kamarák viszont ezért Bornemiszára boszankodtak s őt igyekeztek bemártani. Azzal vádolták, hogy önhatalmulag jár el a postahivatalok felett való rendelkezésben²⁾ és hogy a postások mindenféle kihágásokat követnek el. Erre Ő Felsége elrendelte,³⁾ hogy e panaszokat Paar Kristóf János udvari főpostamester vizsgálja meg; addig is azonban figyelmezteti a kamarát, hogy a postákat pontosan fizessék, nehogy az esetleges fogyatkozások s a postamesterek hanyagsága, a járandóságok ki nem fizetésének tulajdoníthatók.

Az öreg Paar Péter annak idején ilyen esetekben a maga zsebéből fizetett postásainak. Bornemisza szintén követte e példát, de ugy látszik, kifogyott a pénzből.

Későbbi felségfolyamodványában fel is említi, hogy mind a maga vagyonát, mind felesége hozományát a postákra költötte rá. Midőn az erdélyi követségről szóló költségeinek kifizetését kilátásba helyezték, első dolga volt a posták számára „posztót vásárolni az áros emberektől“ hogy ne járjanak rongyosan Ő Felsége postái.

De hiába volt minden erőlködése, — pénz csak nem akart jönni. Alárendeltjeinek folytonos zaklatásai elől úgy igyekezett szabadulni, hogy ráküldte őket a kamarára. Innen azonban a legtöbbször üres kézzel mentek el, sőt még elcsapatásukkal⁴⁾ is fenyegetőztek.

¹⁾ Ben. Resol. 1631. 10. Jan.

²⁾ A kamara egyes hivatalnokai magok szerettek volna az állomások betölésénél rendelkezni. Bornemisza Replicá:ában így ír: „Veszteniczy, Corbelius és Lethenyei Imre annyi practicát és correspondentiákat exerceáltak esztendő által az harminczadosokkal, hogy eluntam esztendő által az ő sok irkálásokat, ugyannyira, megirtam és hagytam az postáknak, se leveleket, se egyéb portékájokat az posták el ne vegyék. *Ha egy tiszt valahol kezdett vacálni, 3—4 és több személyeket kezdtének az tisztekekkel biztatni és így kufárkodtanak a tisztszerzéssel.*“

³⁾ Benigna Resolutia 1629. 24 Julii.

⁴⁾ O. L. Kam. Lev. 1630—39. F csomó. Bornemisza 1632. okt. 13-iki levele.

A királyi leiratok is egymást érték. Így az 1632. szept. 24-iki kir. leirat¹⁾ elrendeli, hogy Bornemisza István „magyarországi főpostamesternek“ és alárendelt postásainak (Supremo in Regno Hungariae Postarum Prefecto, veredariusque ipsi subjectis) a fizetések rendszeresen kiszolgáltatásának, s az 1633. ápr. 11-ki leiratnak ismét ez a tartalma.

1633. július 12-én Bornemisza megint kénytelen volt Ő Felségénél, a nádornál és a bécsi udvari kamaránál panaszt emelni. A kamarai számvevőség e panaszra adott véleményében²⁾ azt írja, hogy Bornemisznak „nincs nyugta, hogy nem átal alkalmatlankodni Ő Felségének, az ő udvari kamarájának s a nádornak.“

Viszont a számvevőség is bepanaszolja Bornemiszt. Így, hogy 6 lótartást csak a háborus időkben rendkívüli utazásokra engedélyeztek neki, a mire tehát most már nincsen szükség, ő azonban a postások számát növelni s fizetéseiket nagyobbítani akarja. Kismarton-Gáta felé a merre 1 lótartása van, nem tart lovat, hanem a leveleket gátai jobbagyokkal vagy más idegen személyekkel hordatja, minek következtében a levelek vagy elvesznek, vagy késedelmet szenvednek. Azután azt is állítja Bornemisza, hogy *az új fizetésrendezés kedvéért ő s többi társai fizetésöknek egy részét elengedték* pedig nemhogy valamit engedne, de még három lótartással szaporította meg fizetését, miről eddig a kamara nem tudósította ugyan ő Felségét; de ezentul le fog leplezni mindent úgy a mint van.

E panaszokkal mindjárt tisztába jövünk, ha azt látjuk, hogy magának a kamara számvevőségének 1632. febr. 1-én adott³⁾ véleményében is bennfoglaltatik egy 360 frtos tétel, „melyet fizetéséből Bornemisza ur 1632-ben önként elengedett.“ A kamara tehát annyira fel volt már ingerelve, hogy még nyilvánvaló ferdtésektől sem riadt vissza. Mondja is „Repliká“-jában Bornemisza, hogy Pálffy Pál gróf kamarai prefektus „megesküdött, valahol árthat, ártani fog és kivet az tisztból.“

Ezt nyíltan ki is fejezte Pálffy, a bécsi udv. kamarához irt levelében⁴⁾ ahol Bornemiszáról így ír: „már én megpróbáltam gyakori intéssel és korholással megjavítani. Nemrég is magamhoz hivatam, mondván, ha meg nem javul és hivatalát jobban nem viszi, kellő módon meg fogom fenyeíteni, elzáratom a várba és ő Felségénél azon leszék, hogy mint méltatlan, hivatalától elmozdítassék és más által helyettesítessék.“ Nyilvánvaló, hogy az ilyen eljárás egy ő Felsége által kinevezett, fontos állást betöltő tisztviselővel szemben nagyon

1) Benigna Resolutio 1632. 24. szept. és 1633. 11. április.

2) Kamarai levelek 1630—1639. F csomó.

3) Kamarai levelek. 1630—39 D. csomó.

4) Benigna Resolutio 1634. 19. Maii melléklete: Pálffy Pál levele.

is magán viselte a hatalmaskodás bélyegét, és úgy látszik, hogy mikor a kamara pénzhiánya miatt már a postaszolgálatban is fogyatkozások kezdtek mutatkozni: elérkezettnek látta az időt, hogy bünbakul Bornemiszt állítsa oda s hivatalától megfossza.

Említett levelében formálisan fel is jelentette őt az udv. kamarának. De annyira elzüllött, pazarló, részeges, hanyag, szóval minden gonoszságban leledző embernek festi le, hogy tekintve Bornemisza múltját, tevékenységét s azt a bizalmat, melyet mind a nádor, mind az uralkodó részéről élvezett, — ezt a képét, csak Pálffy gyűlöletének kell betudnunk.

Különben Pálffy maga is, legmerészebb vádaskodásai közepette sem feledkezett meg kibuvó ajtóról, levele telve van az „ugy mondják“-kal, sőt a végén egyenesen kéri a kamarát, hogy kamaraprefektusi tekintélyét tartsák tiszteletben „ha t. i. Bornemisza magát szóval kimenteni akarná, az ő hamis állításainak hitelt ne adjanak“.

A bécsi udvari kamara erre azt felelte, hogy ezt a dolgot Paar Kristóf János udvari főpostamesterrel, „a kitől — ugymond — nevezett Bornemisza e postahivatalt kapta s a kinek alá van rendelve“ közölte fölhívja egyszersmind a kamarát, hogy Bornemisza ellen vizsgálatot indítson és ha csakugyan olyan rendkívüli dolgokban talátnának vétkesnek, ellene a kellő módon járjon el¹⁾ s az eredményről jelentést tegyen.

A kamara azonnal május 28-án a pozsonyi káptalan hites embere által, a nádori ember előtt Modorban tanubizonyságokat is kezdett gyűjteni ellene, s a Bornemisza alá rendelt veredáriusokat, a cseklészi, sárfői és gerencséri postákat kihallgatták.

Az így összegyűjtött tanuvallomások²⁾ alapján aztán, a nélkül hogy Bornemiszt megidézték, kihallgatták és valamit rábizonyítottak volna 1634. július 6-án őt a pozsonyi kamara hivatalától fölfüggesztette és helyettesül Kecskés Jánost, a kamara egyik tisztjét nevezte ki.³⁾

Az ellene felhozott vádak, a következőkbe foglalhatók össze:

1. Postaszolgáit nem fizeti rendesen, azoknak sokkal tartozik.
2. Magát főpostamesternek nevezi s azt állítja, hogy nem függ Paar udvari főpostamestertől.
3. Fiát a pozsonyi örökös postamesterségbe akarja behozni.
4. A postán egy izben 10, máskor 4 meg 6 tallér veszett el, ezenkívül nyusztbörök is.

¹⁾ Benigna Resolutio 1634. 18. Maii.

²⁾ Kancz. osztály Particulare. Nr. 6 Anni 1634. A Bornemisza ellen gyűjtött tanukihallgatások jegyzőkönyve.

³⁾ Kamarai levelek 1630—1639. B. Csomó,

5. A nádor nevében postaczedulákat szokott kiállítani.

6. A kereskedőknek tartozik.

7. A pozsonyi kamarát s a többi nagy urakat szidalmazta.

8. Sógora Kamper György pedig azt vallotta: hogy Bornemisza a mosonmegyei Járendorfban fekvő nemesi kuriáról szóló okleveleket anyósától elvette és nem akarja visszaadni.

9. Gróf Pálffy Pál egyik levelét fölbontotta.

Ezek a tanuvallomások valóban, egyáltalán nem igazolják azt a sötét képet, melyet Pálffy idézett levelében Bornemiszáról és működéséről festett; pedig képzelhető, hogy ami vádat csak tudtak, mindazt felhozták ellene, vádlói pedig bizonyosan inkább személyes ellenségei mintsem barátai voltak.

A főtanuk mind kamarai tisztviselők: Szilva Mihály, Ekker Lukács, Ozmicz Miklós, Ebeczky Imre, Corbelius János, Vesztenicz Ignác János, Kecskés János, Lethenyi Imre, Persics Miklós; — természetesen, mind gróf Pálffy Pál kamarai prefektus hivei voltak.

Az ellene tanuskodók között ott szerepel sógora Kamper György is, a ki Bornemisza felfüggesztése után két ízben is folyamodott a pozsonyi postamesterségért,¹⁾ továbbá Kecskés János és Ekker Lukács kik Bornemiszának csakugyan utódai is lettek.

De maguk a felhozott vádak is menten összezsugorodnak, mihelyt azokat Bornemiszának terjedelmes védőiratával, az ugynevezett „Replicá“-val²⁾ hasonlítjuk össze.

Az *első* *pontra* nézve tagadja, hogy alárendelt közpostásainak tartoznék, kész velök számot vetni s tudja, hogy abból ki fog tűnni, hogy még azok adósok neki.

2. A mi Bornemisza főpostamesteri czimét és Paar udvari főpostamesterhez való viszonyát illeti, arra e „Replica“ alapján már feljebb bővebben kiterjeszkedtem. A magam részéről csupán még azt kívánom kiemelni, hogy a magyarországi főpostamesteri czimet Bornemisza utódai is mind sorban viselték, Paarékhöz való viszonyuk is sokáig ugyanaz maradt.

3. Hogy Bornemisza a főpostamesterséget családjában örökössé igyekezett tenni és ez iránt fia részére lépéseket is tett, ebben semmi különös nincsen. Az ő korában ez megszokott dolog volt s ebbeli tervének a nádort is meg tudta nyerni. „Ha palatinus uram ő nagysága nem látta volna érdemlett állapotomat — írja Bornemisza — ő nagy-

¹⁾ Benigna Resolutio 1635 3. et 26. Martii.

²⁾ Kamarai levelek 1630—1639. B. csomó. „Replica contra collectas collaterales attestationes contra Stephanum Bornemisza Praefectum Postarum Posoniensium. Anno 1634.

sága nem méltóztatott volna ő Felségének commendálni. Lám én előttem az von Paar familia Pozsonyban eretnekek lévén, majd 70 esztendeig firól-fira birták az pozsonyi postamesterséget, most is nem katolikusok lévén az bajmóci és rudnói veredáriusok jure hereditario birnak 6 posta — verbalderságot.“

4. Hogy a postákon 12 év alatt mindössze 20 tallér veszett el, ezt a kicsinyes vádat jól jellemzi Bornemisza, midőn azt mondja: „hogy magamat 6—7 avagy ennehány hitvány tallérral megjegyztettem volna, gyermek dolog ugyan csak meggondolni is, holott néhány esztendeig az harminczadok jövedelméből nem kevés ennehány ezer forintot vettem fel, mindenekért mindenkor teljesen számot adtam és soha gyanuba nem ejtettem. Az németországi postákon nem ily kevés elveszéseket tudok, jó volna ha mind az főpostamesternek tulajdonitanák efféle aprólékos mocskolódásokat.“

5. A nádor részéről egészen biztosnak érezte magát, s a felhózott vádra, csak azt mondja: „Ha én, palatinus uram ő nagysága ellen vétettem, ő nagyságának van módja benne, hogy megbüntessen.“

6. Hogy a kereskedőknek, vagy mint mondja „az áros embereknek“ imitt-amott adós maradt, ama rendetlenség mellett, mellyel a fizetéseket kapta, nincs mit csodálkozni. Adósságait — ugymond — nem tagadja, de „nekem is ennehány ezer forint követelése és keresetem lévén, ehhez engem se ő Felsége kamarája, se más egyéb nem segíthet, azért kinek mi gondja én reám! Én miattam ő Felsége soha egy pénz kárt sem vallott, csak mások ne tékozzolják az ő Felsége jövedelmét.“

7. Vádolták, hogy a kamarát szidta, de ő viszont kimutatja, hogy éppen azokkal együtt, sőt azoknak provokálására szidta, a kik most ezt ellene felhózzák. „Hogy néha — bevallja őszintén — titkon nem morgottam volna, nem tagadom, főképpen ittas koromban, de hogy sacrament pernehajter és süssanitereknek formaliter szidtam volna az urakat, hamisan és nem igazán mondták, mert afféle szóval való morgás nem szokásom“.

8. Kamper panasza magándolog, a mi a postával semmi összeköttetésben nincsen.

9. Végül a Pálffy leveléről bevallja, hogy tévedésből beszakította, de azt a „kis fölszakadt koczkát spanniorviasszal“ mindjárt becsinálta.

Bornemisza azután ezen „replicája“ kíséretében folyamodott az udvari kamarához, az uralkodóhoz s többi pártfogóihoz. Ennek tulajdonítandó a 1634. aug. 14-én kelt kir. leirat, mely szerint mivel Bornemisza nemesi szabadsága megsértésével, jó hirnevének megcsorbitásával s anélkül, hogy megidézttetett, kihalgattatott s elmarasztaltatott volna,

hivatalától elmozdítottatott ő pedig magát ártatlannak és ilyen eljárásra érdemetlennek tartja s ügyében bírósági eljárást kér, ennél fogva a pozsonyi kamarát jelentéstételre utasította.

A pozsonyi kamarának erre adott jelentése¹⁾ mindenekelőtt megütközésének ad kifejezést, hogy Bornemisza ártatlanságot színlélve nem által ő Felségénél panaszkodni; s azt meri kérni, hogy a nádor jelenlétében rendes törvényszék elé állitassék. Hiszen ha bíróság elé állitánék, a tanuvallomásokban beigazolt kihágásaiért a legnagyobb büntetést vonná magára, holott így a királyi ügyek igazgatójának tanácsára csak hivatalától lett függőszteve; egyébiránt nincs kizárva, hogy a károsult felek ellene per útjára is léphessenek.

Megidéztesére nem is volt szükség, mert nem nemesi személye hanem a fizetést huzó szolga ellen indítottak vizsgálatot.

Nem is a maga, hanem ő Felsege nevében tette ezt a kamara. Teljes tanácsülésében és egyértelműleg ítélte őt hivatalára érdemetlennek és függesztette fel.

Végül figyelmezteti ő Felségét, hogy ha ezen ügy a nádor jelenlétében újból felvétetnék, az csak ő Felsege tekintélyét ásná alá, mert „mióta Magyarország felett a dicső ausztriai ház uralkodik, arra még nem volt példa, hogy amit ő Felsege nevében ő Felsege kamarája eldöntött, azt bárki is megmásíthatná. Hová lenne ő Felsege abszolút hatalma, mellyel a népjog szerint minden szolgálói fölött rendelkezik, ha az most a nádor ítéletének vettetnék alá.“

A kamarának ezen, a király abszolút hatalmára appelláló jelentése Bécsben nem tévesztette el hatását. Egy 1635. ápr. 27. kelt kir. leirat²⁾ Bornemisza-t hivatalától végkép elmozdította és helyére a pozsonyi kamara javaslatára Ekker Lukácsot nevezte ki.

A leirat meghagyja a kamarának, hogy Ekkert a hivatalba bevezesse, neki az 1632-ki új limitáció szerint járó fizetéseket, melyeket aztán Ekker alárendelt közpostásai közt kiosztani tartozik, évnegyedenként pontosan fizesse és csak a kamarától legyen függése, a Paar udvari főpostamesterhez való viszonyára nézve pedig előbbi rendeletéhez tartsa magát. Megtiltja a kamarának, hogy a postások kinevezésébe ártsa magát, csupán azt rendeli, hogy üresedések esetén a kinevezés iránt előterjesztést tegyen. Végül Bornemisza ügye az ellene tett tanuvallomásokkal együtt tétessék át a törvényszékhez és ennek ítéletéhez képest, vélemény adandó.

¹⁾ Lymbus III. sorozat XVII. század 15. csomó. A pozsonyi kamara felterjesztése ő Felsegéhez 1634. aug. 28-ról.

²⁾ Benigna Resolutio 1635. 27. április.

Királyfalvi Ekker Lukács kamarai tanácsos, pozsonyi postaprefektus és szempezi harminczados, Bornemisza sógora, 53 éves volt midőn a pozsonyi postaprefekturát elfoglalta.¹⁾ Előéletére nézve egyik felségfolyamodványában²⁾ előadja, hogy már 38 éve szolgál a felséges ausztriai háznak, a Bocskay-féle felkelés alkalmával, mint a császári ház hive Kassán 12 havi fogságot szenvedett, s a Básta, Belgiojoso és Dampierre alatti hadjáratokban ugy Erdélyben, mint felső Magyarországon több izben ontotta véréét. Bethlen hadjárata alkalmával, élete veszélyeztetésével három izben lopódzott át Bethlen táborán, hogy Pozsonyból Bécsbe tudósításokat vigyen, mely érdemeiért 1621-ben szempezi harminczadosá lett.

Ekker új állása mellett harminczadosi hivatalát is megtartotta. Ilyesmi akkor ugyan szokásban volt, így például Bohús Dániel a turdósinai harminczados is, egyszersmind postamester, sőt az ő hivatalos ellenőre viszont rózsahegy-i postamester volt. De hogy oly fontos állomást, mint a pozsonyi főpostamesterség, a pozsonyi kamara a szempezi harminczadosra bízott, mégis annyira abnormis, hogy lehetetlen mást hinnünk mint hogy ezt a kamara szántsándékkal tette.

Czélzata kétségtelenül a főpostamesterség függetlensége ellen irányult. Ekker mint harminczados teljesen a kamara kezében volt s ezen a réven befolyása főpostamesteri hivatalára is kihatott. A kamara tehát ha nyiltan nem is mert ujjat huzni a Paar család hatalmával, azzal hogy a saját közvetlen alantasát tette meg főpostamesternek, közvetve a postaügyet is a maga hatáskörébe vonta. Ezt a feltevést még inkább megerősíti mindaz, amit Bornemisza utján Ekkerről tudunk. Állandó hátralékosnak (restantiariusnak) nevezi, ki mióta Szempezen a harminczadhivaltat elfoglalta, soha el nem számolt s csak annak fizetett, a ki már föl akarta jelenteni, de másrészt békességes s a mellett gazdag ember volt. Világos, hogy a kamara őt az erélyes Bornemiszánál alkalmasabbnak tartotta.

Eszterházy Miklós nádor Ekkert már 1629-ben el akarta mozdítani a szempezi harminczadoságból, mert nádori fizetése fejében már 25.000 forintjával tartozott, de Ekker kifizette³⁾ és szent volt a békesség.

Ekker hivatalba lépésével a helyzet egészen megváltozott. Annyi bizonyos, hogy a kamarának most már nagyobb nyugalma volt, mint azelőtt. A hátralékos fizetések kiegyenlítését sürgető kir. parancsok többé nem fordulnak elő. A postáról egyáltalán alig lehet valamit hallani, annyira a kamara hatalmába került.

1) Missilisek. Bornemisza István levele Ekker Lukács-hoz 1636. febr. 6. melyben Ekkert „Herr Schwagernek“-nek czimezi.

2) Benigna Resolutio 1640. 23. oct. melléklete.

3) Benigna Resolutio 1629. 2. Maii.

Az 1636. febr. 22-iki kir. leirat¹⁾ azonban szemére vetette a kamarának, hogy olyan tisztviselőket, kiket ő Felsége nevezett ki, állásukból önhatalmulag elmozdít, és ismét önhatalmulag másokat tesz helyükbe; ezt rosszalja s megparancsolja, hogy az elmozdítottakat azonnal helyezze vissza s ha valamelyik ellen kifogása van, arról véleményt adjon.

Magának Ekkernek levelei közül is mindössze egyet ismerünk, mely a postával foglalkozik²⁾ 1638-ból. „Mennyi bajom van nap-nap mellett — ugymond — ezzel a főpostamesterséggel, alig birom megírni. Annyira jutottak a posták, hogy már az utakon való postálkodásnak sem hagynak békét s a mágnás urak, a postásokat, szolgálk által, a postaházakból lovaikkal együtt kidobattják, minden, hivatalukra való tekintet nélkül.› Azért arra kéri a kamarát, eszközölje ki Ő Felségénél, „hogy a postások személyének és házáinak védelmére Ő Felsége nyílt parancsot bocsásson ki, vagy még helyesebb volna, ha erről az országgyűlésen külön törvényczikk alkottatnék, büntetést szabva azokra, kik a postásokat személyükben vagy házukban megtámadnák.“

Ezek a szavak az 1626-iki postapátenst juttatják eszünkbe, melynek bevezetése csakugyan ezekkel indokolta a pátenst kibocsátásának szükségét. Ha már most ennek, az Országos Levéltárban fönmaradt nyomtatott csonka példányát vizsgálat alá vesszük, mindjárt feltűnik, hogy a nyomtatásban tintával több rendbeli latin javítások láthatók. Így például a 7. pontnál e szavak „*a főpostamester vagy ennek rendeltére a neki alárendelt pozsonyi postamester*“ ki vannak huzva s „*pozsonyi főpostamester*“-re van kijavítva. Legnevezetesebb azonban a pátenst keltének: „*die 1. Januarii 1641*“-re való kijavítása. Minthogy pedig ezek a javítások egykoru kézzel hivatalosan történtek, alig lehet kétség az iránt, hogy a régi pátenst abból a czélből igazították ki, hogy azt a szükséges javításokkal mint új királyi nyílt parancsot közzé tegyék. Ekker felszólalása tehát ha az ügyet nem is juttathatta törvényhozás elé, 1641. jan. 1-én némi változtatásokkal a feledésbe merült *postapátenstnek másod ízben való kihirdetését* eredményezte.

Ekker sorsára nézve azonban ez már közömbös volt, mert akkorra már megbukott. Bukásának azonban főpostamesterségéhez semmi köze sincs, mert az ő szempczi harminczadosi hivatala szegte nyakát. Tizennyolcz év óta nem számolt el a harminczad pénzéről s ezt talán — gazdag ember hírében állván — még tovább is türték volna, de mikor egyszer gróf Pálffy Pál kamarai prefektussal valami összeütközésbe keve-

¹⁾ Benigna Resolutio 1636. 22. febr

²⁾ Kamarai levelek 1630—1639, E. csomó, Ekker Lukácsnak 1638. febr. 5-iki latin levele.

redett,¹⁾ a kamara azonnal sürgősnek találta az ügyet. Ekker számadásainak megvizsgálására bizottságot nevezett ki, felhíván őt, hogy számadásait annak 1640. október 1-ig mutassa be. Ez az ügy aztán sok fordulat után úgy végződött, hogy miután 63.915 frtnyi hátralék állapított meg, Ekker börtönbe került s 1643-ban talán ott is halt meg.

És most újból Bornemisza Istvánra kell visszatérnünk. Mióta hivatalát elvesztette jóformán csak abban fáradozott, hogy azt az összeget, amivel a kamara adósa maradt, megkaphassa, ez pedig sok küzdelmébe került. A kamarai számvevőség eleinte azt bizonyította, hogy már nem tartoznak neki semmivel, mire Bornemisza az ellenkezőt mutatta ki, és 2300 forintnyi hátralékának kifizetését kérte s végül az 1641. aug. 9. kelt kir. leirat²⁾ is szigorúan meghagyta a kamarának, hogy miután a becsatolt okiratokból kiviláglik, hogy a kamara számvevősége hibás számadást készített, az ügyet végre valahára hozza rendbe. A dolog azonban így is elhúzódott 1649-ig, midőn arról értesülünk³⁾: hogy Bornemisza követelését ő Felsége is jóváhagyta és a szepesi kamara által rendelte kifizettetni. Bornemisza tehát öregségére Pozsonyból valahová a szepesi kamara területére költözött, 1641-ben⁴⁾ Regensburgban is járt ő Felségénél, ki részére az 1641. szept. 20. kelt leirattal 400 forintot egyszer s mindenkorra utalványozott.

Mikor aztán Ekker is megbukott, a megürült főpostamesteri állásra két ízben is⁵⁾ folyamodott a királyhoz. Folyamodása mind a kétszer sikertelen maradt. Ezekben újból érdemeit sorolja elő, majd kimutatja, hogy állásától igazságtalanul fosztattott meg, de ennél érdekesebb az, a mit Ekkernek főpostamesteri hivataloskodásáról mond: hogy t. i. a postatisztséghez való tudnivalókhöz nem értett, úgy hogy az egész postaügy Magyarországon a megsemmisülésnek megy elébe „és egészen máskép vezettedik, mint mikor én azon tisztet a haza hasznára és tekintélyére 12 évig viseltem.“

Nevezetes, hogy ugyanezt később III. Ferdinánd királynak egy leirata⁶⁾ is bevallja. „Értésünkre esett — ugymond — hogy a postáknál Magyarországunkban nagy rendetlenségek és zavarok kaptak lábra, a postások alig felelnek meg hivataluknak. Vannak, a kik magok nem

1) Benigna Resol. 1642 26 Junii.

2) Benigna Resol. 1641. 6. Mart. és 9. Augusti.

3) Kamarai levelek 1640—1649. A csomó. Gróf Pálffy Pál levele 1649 szept. 21-ről a kamarához.

4) Kamarai levelek 1640—1649 B csomó. Bornemisza levele 1654 ápr. 12-éről a kamarához és Benigna Resol. 1642 30. Maii.

5) Benigna Resolutio 1642. 28 maji. 1643. 25 ápr.

6) Benigna Resolutio 1643. 3. nov.

lévén képesek a hivatal viselésére, azt bérbeadják, innen van aztán, hogy a levelek vagy nagy késedelemmel érkeznek rendeltetésök helyére, vagy felnyitvatnak, sőt el is vesznek.“

Ekker halála után a kamara mégis megtett annyit, hogy a pozsonyi posta vezetésével ideiglenesen Bornemisza Istvánnak szintén István nevű fiát bizta meg, a kit már azelőtt Ekker Lukács adoptált volt, ki azonban e hivatalt csak egy negyedéven át¹⁾ viselhette. A pozsonyi főpostamesterség ezután is még sokáig betöltetlen maradt, míg végre az 1645. nov. 8-iki leirattal Angarani Tamás neveztetett ki.

Az öreg Bornemisza István még egyszer megkísérelte valami álláshoz jutni.

Még egy, már reszkető kézzel irt felségfolyamodványára akadtam 1645-ből²⁾, melyben a rajkai harminczadosság elnyeréseért folyamodik, „mert — úgymond — Ő Felsége kegyes szárnyai alatt óhajtana megpihenni“, de — most is sikertelenül. Mikor és hol fejezte be a magyar posta történetében annyira emlékezetes pályafutását, nem tudjuk.

A magyar posta lassanként mindinkább az osztrák igazgatás alá került, míg végre 1691-ben a Paar-családnak postahübéri joga végérvényesen Magyarországra is kiterjesztetett. Postánk német lett és német volt a legujabb időkig. Ez okozta aztán, hogy csaknem általánosan az a hit terjedt el, hogy magyar posta sohasem is volt, a mi pedig, a mint kimutattam, többé meg nem állhat.

1) Kamarai levelek 1640—1649. D. csomó.

2) Benigna Resolutio 1645. 3 sept.